

Kittilän kunta

Vuosien 2025-27 talousarvion ja -suunnitelman laadintaohje

Kittilän kunnan hallintosäännön 64 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehikset ja talousarvion laadintaohjeet. Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma ovat kuntastrategian toteuttamisen ja seurannan keskeinen väline.

Kittilän kunnan talousarvion laadinnan lähtökohtana ovat kuntastrategia, vuoden 2023 tilinpäätös, vuoden 2024 alkuvuoden toteutuma ja koko vuoden ennuste sekä taloussuunnitelma vuodelle 2025, jota on muokattu päivitettyjen ennusteiden pohjalta.

Tällä ohjeella annetaan talousarvion laadinnalle perusteet eli aikataulu, strategiset perusteet, taloudelliset lähtökohdat sekä käytännön ohjeita.

Kuntalain asettamat velvoitteet talousarvion laadinnalle

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on myös hyväksyttävä taloussuunnitelma suunnittelukaudeksi. Suunnitelmakausi kattaa vuodet 2025-2027.

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kittilän kunnalle on kertynyt taseeseen ylijäämää edellisiltä vuosilta vuoden 2023 loppuun mennessä noin 46,9 miljoonaa euroa, joten kuntalaissa mainittua alijäämän kattamisvelvollisuutta ei kunnalla tällä hetkellä ole.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja –suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kuntalaisten osallistuminen

Kittilän kunta jatkaa osallistuvan budjetoinnin perinnettä. Osallistuva budjetointi toimeenpannaan kunnanhallituksen tasolla. Käytettävissä on yhteensä 30.000 euroa. Kuntalaiset ja yritykset voivat tehdä kunnan palvelujen kehittämiseen liittyviä esityksiä. Kunta tiedottaa erikseen osallistuvan budjetoinnin toteuttamisesta ja aikataulusta alkuvuonna 2025.

Kittilän kuntastrategia

Kittilän kuntastrategian (Kvalt 20.8.2018 § 54 ja päivitetty Kittilän kuntastrategia 2025-2030 Kvalt 17.6.2024 § 52) mukaan kunnan arvot ovat luonto, inhimillisyys, vieraanvaraisuus ja edelläkävijyys (LIVE).

Vuonna 2024 voimassa olevan kuntastrategian kuutena painopisteenä ovat yhteisöllinen ja osallistava Kittilä, positiivinen viestintä ja imago, huomio hyvinvointiin, viihtyisä ympäristö ja hyvät liikenneyhteydet, yritysmyönteisyys ja elinvoimatyö sekä digitaalisuuden kehittäminen.

Päivitetystä kuntastrategiassa vuosille 2025-2030 todetaan, että Kittilä haluaa tulla tunnetuksi seuraavista asioista: Kittilässä on innostava toimintakulttuuri ja parhaita kuntapalveluita, Kittilä toimii kehitys- ja menestysalustana ja Kittilässä elämä on ympärivuotista ja kansainvälistä.

Kunnan visiona on Kittilä – puhdasta kultaa. Taustalla on ajatus, että Kittilä on puhdasta kultaa monella eri tasolla. Visio perustuu kunnan tehtävään, joka on vaalia kuntalaisten hyvinvointia sekä kunnan elinvoimaa.

Kuntastrategia ja kunnan visio tulee sisällyttää vuoden 2025 talousarvion ja 2026-2027 taloussuunnitelman valmisteluun huomioimalla ne muun muassa talousarvion ja toimielimien, kuten lautakuntien, kunnanhallituksen ja valtuuston tavoitteissa, mittareissa, henkilöstön kehityskeskusteluissa ja osastopalavereissa ja koko kuntakonsernissa sekä kunnan tilaisuuksissa ja viestinnässä.

Toimielinten ja kunnan toimialojen tulee hyväksyä kuntastrategian jalkauttamiseksi ja päätöksenteon järkevöittämiseksi vuosikellot helmikuun 2025 loppuun mennessä.

Talousarvion laadinnan yhteydessä tulee laatia hankintakalenteri, josta nähdään olennaisten hankintojen ajoittuminen kunnan toiminnassa.

Talousarvion valmisteluajataulu

3.6.2024	Talousarvion raami ja ohjeistus	Johtoryhmä
25.6.2024	Talousarvion raami ja ohjeistus	Kunnanhallitus
12.8.2024	Talousarvion tilanne, myös investoinnit	Johtoryhmä
19.8.2024	Talousarvion tilanne, myös investoinnit	Johtoryhmä + puheenjohtajisto
Viikko 37 tai 38	Talousarvioseminaari	Valtuusto, johtoryhmä
8.10.2024	Veroprosenteista päättäminen	Kunnanhallitus
21.10.2024	Veroprosenteista päättäminen	Kunnanvaltuusto
31.10.2024	Talousarvioesitykset lautakunnissa ja työllisyysaluejaostossa viimeistään	Lautakunnat
Marraskuu 2024	Talousarvioesitys	Yhteistoimintaelin
26.11.2024	Talousarvioesityksen esittely	Kunnanhallitus
10.12.2024	Kunnanjohtajan talousarvioesityksen käsittely	Kunnanhallitus
16.12.2024	Talousarvio- ja suunnitelma hyväksyntä	Kunnanvaltuusto
Tammikuu 2025	Talousarvion täytäntöönpano-ohje	Kunnanhallitus

Kittilän kunnan v.2025-2027 taloussuunnittelun lähtökohtatilanne

Talousarvion laadinnan lähtötilanteessa Kittilän kunnan tilanne näyttää kohtuullisen hyvältä taloudellisesti. Kunnan taseessa on kertyneitä ylijäämiä noin 46,9 miljoonaa euroa ja kulujen kasvua on saatu kohtuullisesti hillittyä viime vuosina. Lainaa oli vuoden 2023 lopussa 673 euroa per asukas. Vuoden 2024 osalta näkymät sille, että talousarvioon hyväksytty 8,3 miljoonan euron ylijäämä saavutetaan ovat positiiviset ja verotulojen kertymä alkuvuonna 2024 on ollut talousarvion mukaista tahtia korkeampi.

Kunnassa on suunniteltu vuosille 2024-2026 merkittävät määrät investointeja (netto). Vuoden 2024 talousarvion nettoinvestointien määrä on 23,5 miljoonaa euroa, vuoden 2025 yhteensä 12,2 miljoonaa euroa ja 5,1 miljoonaa euroa vuodelle 2026.

Vuonna 2024 investointeja toteutuu arviolta 21 miljoonaa euroa, vuoden 2025 nettoinvestointien määräksi arvioidaan yhteensä 20,4 miljoonaa euroa ja 10 miljoonaa euroa vuodelle 2026.

Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue aloittaa toimintansa 1.1.2025 alkaen. Marraskuussa 2023 alue sai TEM:n poikkeusluvan toiminnalle. Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalueen kuntien kunnanvaltuustojen hyväksymän sopimuksen mukaan Kittilän kunta toimii vastuukuntana huolehtien ja toimien myös työllisyysalueen taseyksikkönä. Kittilä laskuttaa työllisyysalueen kuntia, mutta toimii talousvastuussa. 1.1.2025 työllisyysalueen työntekijät siirtyvät Kittilän kunnan palvelukseen. Työllisyysalueen alustava budjetti on 2,7 miljoonaa euroa.

Työllisyysalueella siirtyy TE-palveluista 17 henkilöä ja yksi Lapin ELY-keskuksen hankintayksiköstä. Lisäksi työllisyysalueelle rekrytoidaan toimialajohtajaksi työllisyyspäällikkö ja operatiiviseksi esihenkilöksi palvelupäällikkö, joka vastaa myös alueen TYM-toiminnan koordinoinnista.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulojen ennustamisessa käytetään apuna Kuntaliiton veroennustekehikkoa, josta viimeisin päivitys on toukokuulta. Verokehikon laadinnassa on käytetty apuna Verohallinnon verotilastoja. On huomioitava, että ennusteet voivat vielä muuttua merkittävästi.

Lähtökohtana talousarvion laadintaohjeistukselle on veroprosenttien pysyminen ennallaan. Kunnanvaltuustossa 27.5.2024 tehtiin aloite kunnallisveroprosentin alentamisesta 0,3 prosenttiyksiköllä. Mikäli aloitteen mukainen kunnallisveroprosentin alentaminen toteutuu, on sillä vaikutusta kunnallisverokertymään ja arvioon.

1000 euroa	TP2023	TA2024	ENNUSTE 2024	ENNUSTE 2025
Kunnallisvero	12 278	11 529	11 673	11 782
Yhteisövero	5 621	5 352	5 171	5 196
Kiinteistövero	8 354	8 311	8 980	8 959
Kaivosmineraalivero				2 500
Verotulot yhteensä	26 254	25 192	25 824	28 437

1000 euroa	TP2023	TA2024	ENNUSTE 2024	ENNUSTE 2025
Peruspalvelujen valtionosuus	9 154	9 476	9 476	11 707
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	304	300	300	300
Verotulomenetysten kompensatio ja lykkäysmenettely	1 227	1 245	1 245	1 245
Yhteensä	10 685	11 020	11 020	13 252

Verotulo- ja valtionosuusennusteet ensi vuodelle päivittyvät syksyn aikana ja päivitettyt luvut huomioidaan talousarvion laadinnan edetessä. Jos ennusteet muuttuvat huomattavasti, voi kunnanhallitus päivittää ja tarkentaa tätä ohjeistusta. Kaivosmineraalivero on uusi kunnalle tuloja tuova veromuoto.

Käyttötalousosa

Talousarvion laadinnan pohjaksi toimialoille asetetaan toimintakaterat eli nettotoimintakustannusten tasot, joita tulisi talousarvioesityksissä tavoitella. Raamien pohjalla on vuoden 2025 taloussuunnitelma huomioiden arvioidut palkkojen korotukset.

1000 euroa	TP2023	TA2024	TS 2025	RAAMI 2025
Koululautakunta	-18 952	-19 236	-19 156	-19 680
Tekninen lautakunta	1 058	514	651	499
Kunnanhallitus	-4 627	-5 142	-6 572	- 5 596
Hyvinvointilautakunta	-3 341	-4 089	-3 817	-3 933
Kideve Elinkeinopalvelut	-468	-526	-526	-541
Rakennus- ja ympäristölautakunta	49	-230	-231	-251
Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysaluejaosto				-1 047
YHTEENSÄ	-26 281	-28 709	-29 651	-30 549

Käyttötalouden kulujen osalta on erittäin tärkeää pyrkiä löytämään taloudellisia, nykyaikaisia tapoja organisoida palveluja. Lautakuntien ja Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysjaoston talousarvioesityksissä tulee selkeästi tuoda esille, kuinka taloudellisuuden ja kehittämisen näkökulma sisältyy talousarvion tavoitteisiin.

Lautakunnat tarkastavat maksut ja taksat. Maksut peritään lakien ja asetusten mukaan. Pyritään lisäämään toimintatuottoja siltä osin kuin se on mahdollista. On selvítettävä valtion ja EU:n rahoitusmahdollisuuksia ja haettava Kittilän kunnan kannalta tarpeellista strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamista edistävää rahoitusta.

Käyttötalousosan sitovuus valtuustoon on toimialojen lautakuntataso nettona (Toimintatuotot-toimintakulut =Toimintakate).

Teknisen toimialan osalta toimintakatteeseen sisältyvät toimintatuotot (maankäyttömaksut ja tonttien myyntitulot) ovat arvio eivätkä voi olla samalla tavalla sitovia kuin toimintamenot. Teknisen toimialan osalta käyttötalousosan sitova erä on toimintamenot. Teknisen toimialan infrastruktuuriin ja tiloihin kohdistuvien investointien osalta sitova erä on investointimenot

Tuloslaskelmaosa

Veroprosenttien pysyessä ennallaan ja huomioiden verotuloennusteet sekä ennakkolaskelmat valtionosuuksista päädyttäisiin esitetyillä toimialojen raameilla 13,7 miljoonan euron vuosikatteeseen, mikä kattaa vuotuisten poistojen määrän. Vuosikatetta heikentää kulujen kasvu mutta vastaavasti parantaa ennustettu verotulojen määrä. Lähtökohtana talousarvion laadintaohjeistukselle on veroprosenttien pysyminen ennallaan. Kunnanvaltuustossa 27.5.2024 tehtiin aloite kunnallisveroprosentin alentamisesta 0,3 prosenttiyksiköllä. Mikäli aloitteen mukainen kunnallisveroprosentin alentaminen toteutuu, on sillä vaikutusta kunnallisverokertymään ja arvioon.

	TP2023	TA2024	TS2025	RAAMI 2025
1000 euroa				
Toimintakate	-26 365	-28 859	-29 742	-30 549
Verotulot	26 254	25 192	25 192	28 437
Valtionosuudet	10 685	12 042	12 684	13 252
Rahoitustuotot ja -kulut, netto	4 159	3 658	2 747	2 747
Vuosikate	14 733	12 033	10 881	13 887
Poistot ja arvonalentumiset	-3 302	-3 753	-4 069	-4 069
Tilikauden tulos	11 431	8 280	6 812	9 818
Tilinpäätössiirrot	-3			
Tilikauden yli/alijäämä	11 428	8 280	6 812	9 818

Investointiosa

Talousarvion investointiesitysten tulee olla hyvin perusteltuja. Toimialajohtajat toimittavat investointitarpeet tekniselle johtajalle, kunnanjohtajalle ja controllerille 30.8.2024 mennessä.

Teknisen toimialan infrastruktuuriin ja tiloihin kohdistuvien investointien osalta sitova erä on investointimenot.

Rahoitusosa

1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TS 2025	RAAMI 2025
Toiminnan rahavirta	14 257	11 533	10 315	12 708
Investointien rahavirta	-14 877	-23 002	-11 740	-20 400
Toiminta ja investoinnit netto	-620	-11 469	-1 425	- 7 692
Antolainauksen muutokset	169	-50	-50	-50
Lainakannan muutokset	-2 054	11 519	1 475	5 392
Muut maksuvalmiuden muutokset	-641	0	0	0
Rahoituksen rahavirta netto	-2 526	11 469	1 425	5 342

RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 146	0	0	0
Lainakanta	4 591	16 109	17 579	17 579
Lainakanta euroa/asukas	673	2 427	2 649	2 577
Asukasluku	6 822			

Henkilöstösuunnittelu

Henkilöstömäärien ja henkilötyövuosien budjetointi

Talousarviossa esitetään suunnitellut henkilömäärät vastuualueittain henkilötyövuosina 0,25 henkilötyövuoden tarkkuudella. Vakinaisessa ja määräaikaisessa palvelussuhteessa olevien henkilöiden määrä ja henkilötyövuodet eritellään talousarviokirjaan.

Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue aloittaa toimintansa 1.1.2025 alkaen ja työllisyysalueen työntekijät siirtyvät Kittilän kunnan palvelukseen Työllisyysalueelle siirtyy TE-palveluista 17 henkilöä ja yksi Lapin ELY-keskuksen hankintayksiköstä. Lisäksi työllisyysalueelle rekrytoidaan toimialajohtajaksi työllisyyspäällikkö ja operatiiviseksi esihenkilöksi palvelupäällikkö, joka vastaa myös alueen TYM-toiminnan koordinoinnista.

Henkilötyövuodet 2022-2027						
	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vakinaiset						
Kokoaikaiset						
Osa-aikaiset						
Vakinaiset yhteensä	0	0	0	0	0	0
Määräaikaiset						
Kokoaikaiset						
Osa-aikaiset						
Määräaikaiset yhteensä	0	0	0	0	0	0
Yhteensä (vakinaiset ja määräaikaiset)	0	0	0	0	0	0

Henkilöstökulujen budjetointi

Palkkahallinnosta toimitetaan elokuun loppuun mennessä toimialoille Populus-järjestelmästä henkilöluettelot palkkatietojen kera. Henkilöluetteloiden oikeellisuus tulee tarkastaa ja tehdä tarvittavat muutokset talousarviota laadittaessa. Näissä luetteloissa näkyviin palkkasummiin lasketaan mukaan arvioitu palkkojen korotus sisältäen yleiskorotusten lisäksi mahdolliset muut korotukset sekä muutokset henkilöstökokonaisuudessa. Korotusprosenttina laskennassa käytetään 4,5 % elokuun tasosta laskettuna. Opiferus -taloussuunnittelujärjestelmä laskee automaattisesti palkkojen päälle henkilösivukulut.

Taloussasto toimittaa toimialoille arviot Kevan tasausmaksujen määristä kustannuspaikoittain heti kun ne ovat saatavilla Kevan verkkopalvelussa.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatiminen

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatimisen osalta annetaan erillinen ohjeistus toimialoille. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatiminen tehdään alkusyksyn aikana ja varmistetaan, että talousarvioesitykset pohjautuvat henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa annettuihin tietoihin.

Poistojen määrä

Talousosasto ilmoittaa nykyisen käyttöomaisuuden poistojen määrän kustannuspaikoittain. Uuden investoitavan käyttöomaisuuden osalta poistojen määrät arvioidaan erikseen yhteistyössä talousosaston kanssa.

Sisäiset erät

Sisäisistä eristä (sisäiset vuokrat, ravintopalvelujen ateriaveloitukset, muut sisäiset) tiedot tulee toimittaa talousosastolle viimeistään 30.9.2024. Näiden osalta tiedot tulee ilmoittaa myös taholle, jolle suunnitellaan palvelun tai tavaran myynnin kohdistuvan. Näin voidaan varmistaa, että ostavalla kustannuspaikalla on oikeat luvut.

Riskienhallinnan suunnittelu

Talousarvion laadinnan yhteydessä toimialat analysoivat riskinsä. Riskianalyysi perustuu uhka-arvioon, jossa huomioidaan riittävästi toimintaympäristön muutokset. Toimialat arvioivat riskianalyysin perusteella vastuualueeltaan merkittävimmät toimintaa ja strategisten tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskitekijät tulevalle vuodelle. Samalla tehdään suunnitelma olennaisten riskien hallitsemiseksi.

Konserniyhteisöjen tavoitteet

Kunnan konsernijohto, tytäryhteisöjen toimitusjohtajat ja hallituksen puheenjohtajat pitävät syyskuun loppuun mennessä yhden suunnittelu- ja neuvottelutilaisuuden kunnan ja yhteisöjen strategioiden yhteensopivuuden varmistamiseksi ja toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamiseksi.